

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Burgera a sudcov JUDr. Jany Serbovej a JUDr. Aleny Šiškovéj, v trestnej veci obžalovaného **B. K. pre prečin porušovania domovej slobody** podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona na neverejnom zasadnutí konanom 18. júna 2014 v Bratislave **o návrhu obžalovaného B. K. na odňatie a prikázanie veci** takto

r o z h o d o l :

Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku trestná vec obžalovaného B. K. vedená na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 2T 119/2013, **sa tomuto súdu n e o d n í m a .**

O d ô v o d n e n i e

Prokurátorka Okresnej prokuratúry v Topoľčanoch podľa § 234 ods. 1 Trestného poriadku podala 9. augusta 2013 obžalobu na obvineného B. K. pre prečin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona.

Samosudkyňa Okresného súdu Topoľčany vydala 12. augusta 2013 podľa § 353 ods. 1 Trestného poriadku trestný rozkaz, sp. zn. 2T 119/2013, ktorým obvineného B. K. uznala za vinného z prečinu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. b/ Trestného zákona, za čo mu uložila trest odňatia slobody vo výmere 16 mesiacov s podmieneným odkladom jeho výkonu na skúšobnú dobu 2 roky.

Dňa 16. augusta 2013 proti trestnému rozkazu podala okresná prokurátorka odpor.

Obžalovaný B. K. podal dňa 2. augusta 2014 námietku zaujatosti proti všetkým prokurátorom Okresnej prokuratúry v Topoľčanoch, z dôvodu že nebolo jeho trestné stíhanie spojené s trestným stíhaním vedeným proti jeho osobe v Trnave.

Dňa 7. októbra 2013 podal obžalovaný na Okresný súd Topoľčany návrh na odňatie veci podľa § 23 Trestného poriadku tomuto súdu a jej prikázanie Okresnému súdu Trnava z dôvodu vykonania spoločného konania a z hospodárskych dôvodov. (O tomto návrhu nebolo vôbec rozhodnuté!).

Dňa 20. marca 2014 podal obvinený B. K. námietku zaujatosti proti samosudkyni JUDr. Márii Krausovej ako aj všetkým sudcom Okresného súdu Topoľčany. Zároveň žiadal odňať vec Okresnému súdu Topoľčany a prikázať ju Okresnému súdu Trenčín z dôvodu, že každý piaty sudca na Slovensku má rodinného príslušníka na okresnom či krajskom súde. Z dôvodu prepojenia týchto rodinných väzieb súdy nerozhodujú spravodlivo, ale vychádzajú z prvotného rozhodnutia.

Krajskému súdu v Nitre bol predložený spis Okresného súdu Topoľčany na rozhodnutie o vznesení **námietky zaujatosti**, voči JUDr. Márii Krausovej ako aj všetkým sudcom Okresného súdu Topoľčany.

Sudcovia Okresného súdu Topoľčany vo svojich písomných vyjadreniach uviedli, že vo veci obžalovaného sa necítia byť zaujatí.

Krajský súd v Nitre na neverejnom zasadnutí dňa 23. apríla 2014 zistil, že v prípade sudcov Okresného súdu Topoľčany nebola zistená taká konkrétna skutočnosť, ktorá by odôvodňovala postup podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku a na základe ktorej by existovali dôvodné pochybnosti o nezaujatosti daných sudcov, buď pre pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých úkon sa priamo dotýka. Rozhodol tak, že trestná vec proti obžalovanému B. K. vedená na Okresnom súde Topoľčany pod sp. zn. 2T 119/2013, sa tomuto súdu neodníma.

Následne Okresný súd Topoľčany predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky spis na rozhodnutie o odňatí veci s poukazom na návrh obžalovaného na č.l.169.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako najbližšie spoločne nadriadený súd preskúmal spis vzťahujúci sa na prerokúvanú trestnú vec a zistil, že **nie sú splnené zákonné podmienky na odňatie trestnej veci obžalovaného Okresnému sudu Topoľčany.**

Podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku z dôležitých dôvodov môže byť vec príslušnému súdu odňatá a prikázaná inému súdu toho istého druhu a stupňa, o odňatí a prikázaní veci **rozhoduje súd, ktorý je obom súdom najbližšie spoločne nadriadený.**

Takýto postup je však výnimkou z pravidla, čo zákon podmieňuje tým, že pre tzv. „delegáciu“ musia byť dané dôležité dôvody.

Význam, resp. dôležitosť dôvodu pre aplikáciu citovaného výnimočného opatrenia na zmenu miestnej príslušnosti súdu musí byť porovnateľný s významom ústavného princípu vyplývajúceho z článku 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, že „nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi“. „Delegácia“ sa preto nesmie stať prostriedkom na porušenie práva obvineného na zákonného sudcu, ale ani prostriedkom na to, aby procesné strany určovali, kto bude zákonným sudcom v konkrétnom prípade bez splnenia podmienok § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

Vzhľadom na výnimočnosť takého postupu, treba nimi rozumieť dôvody, ktoré v konkrétnej trestnej veci zabezpečia lepšie uplatnenie základných zásad trestného konania prostredníctvom súdu, ktorému je vec delegovaná, a to najmä spravodlivé prejednanie veci v primeranej lehote, náležité zistenie skutkového stavu veci v rozsahu nevyhnutnom na rozhodnutie, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti a zásadu prednostného a urýchleného vybavovania väzobných vecí.

Medzi dôležité dôvody tzv. delegácie treba zahrnúť najmä prípady **vylúčenia všetkých sudcov príslušného súdu**, uskutočnenie spoločného konania, ak boli podané obžaloby na toho istého obžalovaného na rôznych súdoch, poškodeným alebo blízkou osobou vo vzťahu k obžalovanému je sudca, alebo iný zamestnanec súdu, na ktorom bola podaná obžaloba, väčšina svedkov, ktorých treba v súdnom konaní vypočuť, má bydlisko v obvode iného vzdialeného súdu, čím v prípade delegácie dôjde k urýchleniu konania a zhospodárneniu konania (hospodárnosť konania sa posudzuje len z hľadiska výdavkov štátu). Za dôležité dôvody v zmysle citovaného zákonného ustanovenia treba podľa ustálenej súdnej praxe považovať aj zistenie takých skutočností, ktoré pre svoju závažnosť môžu opodstatňovať vznik pochybností o nezaujatosti príslušného súdu, znamenajúcej napokon vylúčenie všetkých sudcov príslušného súdu vrátane predsedu a podpredsedu z rozhodovania.

Pri úvahách, či sú v konkrétnom prípade dané dôležité dôvody na odňatie a prikázanie veci, treba hodnotiť všetky okolnosti odôvodňujúce tento postup vo vzájomnej súvislosti. A pri posudzovaní ich opodstatnenosti a závažnosti treba prihliadať aj na význam zákonných ustanovení o príslušnosti súdov a sudcov.

Pre zákonnú zmenu príslušností súdu, t.j. pre výrok, ktorým sa mu konkrétna vec odníma a prikazuje sa inému súdu toho istého druhu a stupňa, musia byť teda splnené tak závažné „dôležité dôvody“, ktoré sú porovnateľné s významom ústavného princípu neodňateľnosti vecí zákonnému sudcovi.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajt, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník, súdny tajomník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosti o nezáujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Podľa § 31 ods. 4 Trestného poriadku námietku zaujatosti je strana povinná **vzniesť bez meškania, len čo sa dozvedela o dôvodoch vylúčenia**. Úkon, ktorý vykonala vylúčená osoba, nemôže byť podkladom na rozhodnutie v trestnom konaní s výnimkou neodkladného alebo neopakovateľného úkonu.

Podľa § 32 ods. 6 Trestného poriadku o námietke zaujatosti strany, ktorá je založená na tých istých dôvodoch, pre ktoré už raz bolo o takej námietke rozhodnuté, alebo ktorá nebola vznesená bezodkladne podľa § 31 ods. 4, alebo ak je dôvodom námietky len procesný postup orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu v konaní, **sa nekoná**; to platí aj o námietke, ktorá je založená na iných dôvodoch ako dôvodoch podľa § 31.

Z dikcie citovaných ustanovení vyplýva, že zákon taxatívne vymenúva dôvody vzniku pochybnosti o nezáujatosti toho-ktorého orgánu a pre ktoré v prípade ich preukázania je taký orgán vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania. Medzi tieto nepatria obžalovaným uvádzané dôvody.

Podľa ustálenej súdnej praxe pomerom k prejednávanej veci v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku treba rozumieť najmä skutočnosť, že orgán uvedený v tomto ustanovení bol sám poškodený trestným činom, ktorého sa majú týkať procesné úkony, resp. ním boli poškodené jemu blízke osoby. Pomerom k osobám, ktorých sa úkon priamo týka a k ďalším osobám uvedeným v cit. ustanovení sa rozumie, že je k uvedeným osobám najmä v pomere príbuzenskom, švagrovskom, druha a družky, prípadne vo vzťahu úzko priateľskom alebo nepriateľskom. Osobami, ktorých sa úkon priamo týka sú najmä strany trestného konania.

Z dôvodov uvedených v § 31 ods. 1 Trestného poriadku možno pritom rozhodnúť len o vylúčení sudcu ako konkrétnej osoby, resp. o vylúčení sudcov ako konkrétnych osôb.

I keď zákon v ustanovení § 31 ods. 1 Trestného poriadku spája vylúčenie sudcov z pojednania a rozhodovania vo veci nielen so skutočne preukázanou zaujatosťou, ale aj vtedy ak možno mať, čo i len pochybnosť o ich nezaujatosti [vid' tiež zásady prijaté judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých spravodlivosť musí byť nielen poskytovaná, ale sa musí javiť, že je poskytovaná („justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nemožno prehliadať, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku predstavuje výnimku z vyššie spomenutej ústavnej zásady (č.l. 48 ods. 1).

Vzhľadom na uvedené, možno vylúčiť sudcu z pojednávania a rozhodovania pridelenej veci len celkom výnimočne a zo skutočne závažných dôvodov, ktoré mu zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom objektívne, nezaujato a spravodlivo.

Z obsahu spisového materiálu je zrejmé, že námietka zaujatosti **nebola vznesená bez meškania**. Obžaloba na okresný súd napadla 9. augusta 2013. Obžalovaný námietku zaujatosti podal 20. marca 2014, teda až po vydaní trestného rozkazu a vykonaní viacerých hlavných pojednávaní.

Čo sa týka návrhu obžalovaného na odňatie a prikázanie veci, najvyšší súd nezistil žiaden dôležitý dôvod, pre ktorý by mala byť trestná vec v zmysle podaného návrhu odňatá Okresnému súdu Topoľčany.

Pokiaľ obžalovaný namietal, že konania vedené proti nemu na rôznych okresných súdoch (konkrétne v Trnave a v Topolčanoch) mali byť spojené do spoločného konania, k tomu najvyšší súd poznamenáva, že ak na toho istého obžalovaného bolo podaných viac obžalôb na rôznych súdoch, **posudzuje každý z nich svoju príslušnosť samostatne.**

Najvyšší súd však musí poznamenať, že **Krajský súd v Nitre nebol príslušný na rozhodnutie o odňatí a prikázaní veci v zmysle § 23 ods. 1 Trestného poriadku, preto jeho uznesenie, sp. zn. 4Nto 6/2014, z 23. apríla 2014 treba považovať za nulité, z ktorého nemožno vyvodit' žiadne právne dôsledky.** Krajský súd v Nitre mal predovšetkým rozhodnúť o vylúčení alebo nevylúčení samosudkyne JUDr. Márie Krausovej a všetkých sudcov Okresného súdu Topolčany z rozhodovania veci a nie o odňatí a prikázaní veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že námietka zaujatosti sudcov Okresného súdu Topolčany nie je bližšie špecifikovaná vo vzťahu ku konkrétnym sudcom, má iba všeobecný charakter (poukazuje na príbuzenské pomery v justícii), preto nemôže samá o sebe odôvodňovať postup podľa § 23 ods. 1 Trestného poriadku.

Na podklade týchto úvah Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k názoru, že zákonné podmienky na odňatie a prikázanie veci inému vecne príslušnému súdu splnené neboli. A preto rozhodol spôsobom uvedeným vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 18. júna 2014

JUDr. Igor B u r g e r , v. r.
predseda senátu

Vypracovala: JUDr. Alena Šišková

Za správnosť vyhotovenia: Anna Halászová